

Høringsuttalelse Utdanning og forskning i spesialpedagogikk – veien videre

Rapport fra Ekspertgruppen i spesialpedagogikk, 2014

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH) velger å gi uttalelse om utvalgte tema i rapporten.

Høringsuttalelsen fra DMMH er inndelt i seks hovedpunkt.

1. DMMH slutter seg til den forståelsen av faget spesialpedagogikk som Ekspertgruppen har lagt til grunn, om enn vi vurderer det relasjonelle perspektivet som noe underspilt.

DMMH gir tilslutning til at det

- a. innføres krav til skikkethetsvurdering av studenter ved alle bachelor- og masterstudier i spesialpedagogikk (kap. 7.9)
- b. etableres partnerskapsavtaler mellom Statped og UH-sektoren (kap. 7.11)
- c. legges sterkere føringer for spesialpedagogiske tema, samt en sterkere vektlegging av allmennpedagogiske prinsipper som tilpassing og inkludering, inn i grunnutdanningene. Dette aktualiserer imidlertid spørsmål om statlige føringer (rammeplaner for utdanningene) og lokal autonomi i utforming av studieplaner (kap. 6).
- d. stilles krav om praksis i alle masterutdanningene. Dimensjonering er imidlertid et tema for drøfting (kap. 7.2.2 og 7.3.3).
- e. gjennomføres et hovedmønster for rekruttering til master i spesialpedagogikk: 3-årig grunnutdanning/bachelor, dvs. i tråd med hovedmønsteret i høgre utdanning: 3 +2, noe som betinger endring i nåværende rammeplan for grunnskolelærerutdanning, jf. kap. 7.3.2 Opptaksgrunnlag.

2. Barnehagelærerutdanningen (BLU) – kommentar til kap. 6.2

DMMH gir tilslutning til at spesialpedagogikkens forebyggende aspekter må ha en sentral plass i barnehagelærerutdanningen. Dette er allerede nedfelt i Rammeplanen for barnehagelærerutdanningen (2012). Det kan stilles spørsmål til i hvilken grad den enkelte utdanningsinstitusjon vektlegger spesialpedagogiske tema i fagplaner, pensum og undervisning og hvilken fagkompetanse institusjonen har på det spesialpedagogiske fagområdet. Dette aktualiserer i større grad enn i dag felles statlige føringer for omfang og innhold i de spesialpedagogiske temaene som skal inn i BLU og de øvrige lærerutdanningene.

DMMH har gjennom en årrekke gitt videreutdanningstilbud i spesialpedagogikk (30+30stp) og de siste ti årene tilbud om Master i spesialpedagogikk i samarbeid med NTNU. Den faglige profilen ved DMMH innen spesialpedagogikk kan i framtidige studier i større grad rettes mot tidlig innsats og forebygging i barnehagealder med et særskilt fokus på

samspillsvansker og barn i risiko, samt språk- og kommunikasjonsvansker. Etter- og videreutdanning innen lavfrekvente vanskeområder kan som framtidig tilbud tilbys ved DMMH i samarbeid med Statped og andre institusjoner.

3. Karrierestiger og «robuste fagmiljø» - kommentar til kap. 7.1.4.

Et robust fagmiljø består iflg. rapporten av minimum 3-4 fagpersoner med doktorgrad. Videre er her kriterier basert på forskning på internasjonalt nivå, samt deltakelse i internasjonale forskernettverk (kap. 7.1.4).

DMMH – Spes.ped. 1 og 2 (60 stp) heltid og deltid realiseres med god studenttilgang. Spesped.-teamet ved DMMH består av en dosent, tre førsteamanuenser, tre førstelektorer og to høgskolektorer. De fleste av disse har i tillegg erfaring fra barnehage, skole og hjelpeinstanser. Her er m.a.o. også en solid praksiserfaring, noe vi erfarer bidrar til robusthet i teamet. Kvalifisering for opprykk fra høgskolelektor til førstelektor, evt. til dosent er en vanlig karriereveg i høgskolene. Rapporten fokuserer imidlertid utelukkende på førstekompetanse via doktorgrad til professor. Begrepet "førstelektor" forekommer ikke. Det er m.a.o. ikke tatt høyde for mulige og vanlige karrierestiger i høgskolene! DMMH har muligheter for framtidig å videreutvikle et faglig robust miljø i samarbeid med NTNU, samt bygge opp forskernettverk nasjonalt og internasjonalt.

4. Samarbeid om master i spesialpedagogikk – kommentar til kap. 7.4

DMMH har gjennom en årrekke gitt videreutdanningstilbud i spesialpedagogikk og de siste ti årene tilbud om Master i spesialpedagogikk i samarbeid med NTNU. I dag har DMMH tilsatt sju fagpersoner med førstekompetanse som har sentrale oppgaver i dette studietilbudet. DMMH har muligheter for framtidig å bygge opp et faglig robust miljø i samarbeid med NTNU, samt bygge opp forskernettverk nasjonalt og internasjonalt. DMMHs faglige profil innen spesialpedagogikk kan i framtidige studier i større grad rettes mot tidlig innsats og forebygging i barnehagealder med et særskilt fokus på samspillsvansker og barn i risiko, samt språk- og kommunikasjonsvansker.

Samarbeid om Master i spesialpedagogikk mellom Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT), Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST), DMMH og NTNU har eksistert over år, og samarbeidet i bl.a. Programrådet, med representanter fra alle de samarbeidende institusjonene, er blitt videreutviklet. Fagansatte med førstekompetanse ved alle institusjonene inngår som veiledere og sensorer. Dette samarbeidet fungerer godt! DMMH ønsker å fortsette dette samarbeidet.

Dette masterløpet bygger på et 3+2-mønster (bachelor + master, jf. Kvalitetsreformen i høgre utdanning i 2004 og Innspill til arbeidet med femårig grunnskolelærerutdanning fra Nasjonalt råd for lærerutdanning. NRLU 27.10. 2014). Endring fra allmennlærerutdanning til

grunnskolelærerutdanning (GLU) representerte et brudd dette mønsteret for de nye grunnskolelærerne, noe også Ekspertgruppen problematiserer. Utdanningstilbudet master i spesialpedagogikk har tilført regionen Midt-Norge økt kompetanse innen det spesialpedagogiske fagområdet. Dersom dette utdanningstilbudet ikke blir videreført, vil regionen trolig miste et sentralt grunnlag for rekruttering av spesialpedagogisk kompetanse i framtiden. DMMH går derfor inn for at det satses videre på dette studietilbudet.

Master i henholdsvis audiopedagogikk og synspedagogikk, et samarbeid mellom Statped og Pedagogisk institutt v/NTNU, dekker bl.a. behov for rekruttering i distriktene og til barnehage, skole og hjelpeinstanser på ulike tjenestenivå. I rapporten er masterstudiene i henholdsvis synspedagogikk og audiopedagogikk ved NTNU ikke anbefalt videreføring i sin nåværende form (Kap. 7.4.1). DMMH gir ikke tilslutning til Ekspertgruppens anbefalinger.

5. Statlig styring og utdanningsstedenes autonomi kommentarer til kap. 4 og kap. 6

- a) Ekspertgruppen anbefaler i kapittel 6 å styrke spesialpedagogiske emner i lærerutdanningene (jf. pkt. 1 i denne uttalelsen). DMMH gir tilslutning til forslagene. Gjennomslag i de respektive utdanningene fordrer sterkere føringer (styring?) i rammeplanene for de respektive lærerutdanningene. Slik sett er det både et fagpolitisk og politisk tema.
- b) *Masterprogrammene i spesialpedagogikk* varierer i studiepoeng - fra 30 stp. til 45 stp. (Se Tabell 4.6.1 s. 59.) Dette er ikke problematisert. Her er variasjoner mellom utdanningsstedene når det gjelder krav til praksis (s. 54-55). Heller ikke dette er problematisert. Videre varierer betegnelser på studieenheter, f.eks. «Master i tilpasset opplæring og spesialpedagogikk» eller Master in Inclusive Education. Både tilpassing og inkludering er sentrale overordnede prinsipper i opplæring, men representerer i høyeste grad også allmennpedagogiske utfordringer! Finnes parallell-betegnelsene «Master i tilpasset opplæring og pedagogikk» eller «Master in Inclusive Education» på Pedagogisk institutt UiO? Poenget her er at betegnelser på studieenheter kan transportere sentrale begrep og allmennpedagogiske ideologiske føringer så som tilpassing og inkludering primært til studieenheter i spesialpedagogikk.

6. Hvem er spesialpedagogen? Kommentarer til kap. 3 og 7.8.

Kapittel 3.1 «Statistikk over utdannede spesialpedagoger» viser oversikt over barnehagelærere og lærere med videreutdanning i spesialpedagogikk. I kapittel 3.3. blir det pekt på at «... spesialpedagogen ofte er en ambulerende fagperson». Betegnelsen 'spesialpedagog' anvendes mange steder i rapporten, men det foreligger ingen beskrivelse eller drøfting av betegnelsens innhold, f.eks. relatert til omfang av utdanning i spesialpedagogikk. Ved DMMH har vi flere eksempler på at 'spesialpedagog' betegner en *funksjon*, dvs. en lærer eller førskolelærer som har spesialpedagogiske oppgaver blir bedt av sin leder om å signere saksrelevante dokument med 'spesialpedagog', altså spesialpedagog

som funksjon.

I kapittel 7.8 omhandles 'spesialpedagog' i lys av henholdsvis spørsmål om autorisasjon og spesialpedagog som profesjon (s. 117-119). DMMH slutter seg til Ekspertutvalgets anbefaling når det gjelder spørsmålet om autorisasjon – om vi legger følgende definisjon til grunn:

Autorisasjon kan forstås som en statliggjøring av profesjonsgruppens kollegiale kontroll av faglig kompetanse og overholdelse av etiske regler. En autorisasjon kan tilbakekalles (Smeby 2008, s. 96 i "Profesjonsstudier" A. Molander og L.I. Terum (red.)).

Det er neppe hensiktsmessig at spesialpedagogen får hegemoni over arbeidsoppgaver i det spesialpedagogiske arbeidsfeltet.

Lærerutdanningene inngår blant profesjonsutdanningene. Lærerne har ikke enerett på oppgaver i barnehage og skole, men en ansatt uten godkjent lærerutdanning kan ikke betegnes som 'lærer'. Ekspertgruppens resonnement når det gjelder 'spesialpedagog' framtrer som uklart.

DMMH vil anbefale at departementet nedsetter et utvalg for å utrede spørsmål knyttet til 'spesialpedagog' som profesjon og/eller som betegnelse.

